

Rättsfall från MÖD om vindkraft

Peter Ardö

Stockholm 11 maj 2015

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
SVERIGES DOMSTOLAR

Dagens upplägg

- Genomgång av gällande rättspraxis från MÖD avseende vindkraft
- Det är MÖD:s rättsfall som gäller (och HD om det finns), dagens genomgång är endast en hjälp att hitta bland rättsfallen
- Rättsfall från en enskild MMD har inte genomslag så som fall från MÖD/HD
- Färskare avgöranden kan slå ut äldre

Områden att gå igenom

- Buller
- Lite om att läsa rättsfall (exempel inom buller)
- Förenlighet med kommunal ÖP
- Riksintressen/landskapsbild
- Fåglar fladdermöss
  - särskilt om MÖD 2014-12-22 M 2920-14 och MÖD 2015-03-09 P 5593-14/ P 5594-14
- Rätt att överklaga
- Tidsbegränsning
- Boxmodell
- Lite om att hitta rättsfall
- Frågor löpande under tiden

Vindkraft och buller

- Huvudregel praxis 40 dB(A) ekvivalent nivå utomhus vid bostäder
- VU ska ha tekniska och faktiska förutsättningar att klara den nivån samt ska visa att han klarar det
- Det krävs inte någon marginal till detta värde.
- MÖD har angett 35 dB(A) i tyst område

Rättsfall buller, 40 dB(A) ekv. nivå

- MÖD 2014-10-23 M 4107-14 Fröskog Åmål
- MÖD 2014-08-27 M 9473-14 "Treriksröset" Halmstad/Hylte/Ljungby
- MÖD 2013-01-24 M 8236-12 Växjö
- MÖD 2012-04-27 M 8512-11 (tillståndsärende) Önnestad Kristianstad
- MÖD 2012-04-27 M 7022-11 (anmälningssärende) Sölvesborg
- MÖD 2011-11-23 M 847-11 M 825-11 M 824-11 Sollefteå Ragunda
- MÖD 2010-05-14 M 7411-09 Umeå Hörneå
- MÖD 2009-11-10 M 5960-08 Kårehamnporten
- MÖD 2009:32 2009-06-16 M 7051-07 Tolvmanstegen
- MÖD 2008-07-29 M 8489-07 Östra Herrestad Simrishamn
- MÖD 2006:8 2006-02-03 M 1265-05 Utgrunden
- MÖD 2006-01-13 M 3914-05 Lövstaviken Falkenberg, MÖD 2005:59, 2005-11-03 M 9505-04 Utanföör Näsudden Gotland, MÖD 2005-11-01 M 2966-04 Hunnebostrand Sotenäs, MÖD 2005-01-17 M 1607-04 Ystad, MÖD 2004:40 2004-07-05 M 9178-02 Lund/Eslöv, MÖD 2003-11-07 M 9282-02 Motala MÖD, 2001:8 2001-02-13 M 8782-99 Tanum

Några särskilda fall om buller

- MÖD 2013-01-24 M 8236-12 Växjö
- MÖD 2012-04-27 M 8512-11 (tillståndsärende) Önnestad Kristianstad
- MÖD 2012-04-27 M 7022-11 (anmälningensärende) Sölvesborg

- Tekniska och faktiska förutsättningar att klara 40 dB(A)
- VU ska visa att han klarar det
- 40 dB(A) är praxis
- Krävs ingen marginal

Bullernivå eller skyddsavstånd i meter?

- MÖD 2014-10-23 M 4107-14 Fröskog Åmål
- Det är ytterst bullervillkoret som ska säkerställa att olägenheter för människors hälsa och miljön inte uppkommer på grund av buller från vindkraftverken (se även Mark- och miljööverdomstolens dom i mål M 473-13).
- Det är ur bullersynpunkt inte miljömässigt motiverat med ett preciserat krav på visst avstånd utan att det är tillräckligt att placeringen av vindkraftverken regleras genom ett villkor om maximalt tillåtet buller vid bostäder. Villkorsskrivning om 1000 meters skyddsavstånd upphävdes

Tyst område, 35 dB(A)

- MÖD 2014-11-19 M 12035-13 Nybro
- Bullervillkor sattes till 35 dB(A) inom ett område som pekats ut som tyst område i ÖP.
- Det kan behövas ett bullervillkor på 35 dB(A) ekvivalent nivå för att ta hänsyn till den delen av ett naturreservat som särskilt pekats ut som tyst område i den fördjupade översiktsplanen

Kontroll av buller? Närfält + beräkning räcker

- MÖD 2014-08-27 M 9473-14 "Treriksroset" Halmstad/Hylte/Ljungby
- Det är bolagets skyldighet att se till att den i tillståndet föreskrivna bullernivån inte överskrids.
- För att kontrollera att denna skyldighet följs är det motiverat att ställa krav på ljudmätningar.
- Tillkommande värdet av immissionsmätningar vid bostäder är tveksamt.
- Syftet med villkoret kan tillgodoses genom närfältsmätningar och beräkningar. Bör ske inom sex månader från det att vindkraftsanläggningen tas i drift.
- Kravet på immissionsmätningar vid bostäder utgår.
- MÖD skrev bullervillkor (se domen)

Vad är prövat i ett rättsfall?

- Vem klagar?
- Vad yrkas?
- Ramen
- Inte sämre pga överklagande (reformatio in pejus)
- Alltså bara avslå överklagandet (dvs ingen ändring) eller ändra till klagandes fördel
- Om båda sidor överklagat kan det naturligtvis gå på båda hållen
- Ett exempel...

Vindkraft och kommunal översiktsplan m m

- ÖP ej juridiskt bindande
- ÖP ska vara vägledande, fastlagt i flera fall från MÖD
- I tillståndsmål finns dessutom vetot enligt MB 16:4
- Vetot gäller inte anmälningssärenden enl. MB
- Vetot gäller inte för bygglov
- Vindkraft har ibland bedömts som tillåten trots att kommunen sagt nej och ÖP sagt nej.

Några exempel

- Strömstad (avgjort i strid med kommunens åsikt)
- Eslöv (avgjort enligt kommunens åsikt)
- Lomma (avgjort i strid med kommunens åsikt)
- Sölvesborg (avgjort i strid med kommunens åsikt)

MÖD 2014-11-05M 2762-14, P 2761-14 Strömstad

- Bygglov enligt PBL samt anmälan enligt MB
- Kommunen avslog (PBL) samt förbjöd (MB)
- Lst vände och återförvisade för fortsatt handläggning- Öp ej hinder
- MMD vände tillbaka och fastställde kommunens beslut (området ej utpekade för vindkraft i ÖP)
- MÖD gick på Ist-linje och sa följande
- ÖP ej bindande, i aktuellt område anges (R-täkt)
- Grustäkt eller vattentäkt i området konkurrerar inte med vindkraft
- ÖP är inte skäl för förbud/avslag
- Återförvisning kommunen fortsatt handläggning

MÖD 2012-11-30 P 78-12 Reslöv Eslövs kommun

- Bygglovsfråga två verk, byggnadsnämnden hade avslagit
- ÖP gäller efter laga kraft (4:12 ÄPBL), tillämpa gällande ÖP
- Väl underbyggd ÖP är ett viktigt underlag
- Pågående ändring av ÖP kan ibland påverka utgången men inte i detta fall (även ändringsförslaget skulle omarbetas)
- Avståndskrav till andra verk i ÖP uppfylldes inte
- Rekommendation om grupper av 3-5 verk i ÖP uppfylldes inte.
- Bygglovsansökan avslogs med hänvisning till 2 och 3 kap. ÄPBL. Byggnadsnämndens avslag fastställdes.

Lomma MÖD 2013-01-25 P 3385-12

fem vindkraftverk

- Bygglovsfråga, kommunens byggnadsnämnd hade avslagit
- ÖP från 2011 angav att storskaliga vindkraftsetableringar inte är möjliga inom kommunen
- MÖD sa att allmänt förbud för vindkraft enl. ÖP kan inte stoppa bygglov för fem vindkraft
- Gör lämplighetsprövning enl. 2 och 3 kap. ÄPBL
- Bygglov kunde inte nekas trots vad som stod i ÖP och trots kommunens inställning

Sölvesborg MÖD 2013-02-05 M 8116-12

ett vindkraftverk

- Anmälningssärende (C-anläggning) enligt MB
- Tillsynsmyndighet hade förbjudit verket med hänvisning till ÖP
- ÖP angav utvecklingsområde
- Lst höll med tillsynsmyndigheten
- Boverket yttrade sig till MÖD och menade att verket skulle förbjudas
- MMD och MÖD menade att vindkraftverket inte skulle försvåra för utvecklingsområdet som angavs i ÖP
- Förbudet upphävdes trots tillsynsmyndighetens inställning att det skulle förbjudas

Vindkraft och landskapsbild

- Avslag p.g.a. påverkan på landskapsbild vanligare före 2005
- Tillstånd trots påpekanden om påverkan på landskapsbild vanligare 2005-2011
- Möjligen någon viss återgång till mer hänsyn till landskapsbildsfrågor 2012--

Vindkraft och landskapsbild 2001-2005

- Avslag i MÖD p.g.a. (bl.a.) landskapsbild var vanligare 2001-2005 än vad det varit senare
- MÖD 2005:2 2005-01-12 M 440-04 Eslöv
- MÖD 2003:138 2003-12-29 M 623-02 Laholm
- MÖD 2003:137 2003-12-29 M 7625-00 Laholm
- MÖD 2002:10 2002-01-24 M 7416-00 Helsingborg
- MÖD 2001:38 2001-10-31 M 9540-99 Orust
- MÖD 2001:37 2001-10-31 M 8328-99 Tjörn

Vindkraft och (bl.a.) landskapsbild 2005-2011

- Efter 2005 har synpunkter om påverkan på landskapsbild oftast inte påverkat tillåtligheten på samma sätt
- MÖD 2012-05-29 M 7639-11 Gullberg Söderhamn (avslag)
- MÖD 2010:38 2010-10-14 M 10316-09 Glötesvålen
- MÖD 2009-06-16 M 7051-07 Tolvmanstegen
- MÖD 2009:38 2009-08-25 M 5256-08 Sjisjka
- MÖD 2008-11-19 M 2210-08 Taka Apua
- MÖD 2008-07-29 M 8489-07 Simrishamn
- MÖD 2008-06-03 M 244-07 Klippan
- MÖD 2007-12-12, M 2602-07 Öland
- MÖD 2007-10-25 M 300-07 Gabrielsberget
- MÖD 2006:66 2006-11-10 M 6218-06 Hud Tanum
- MÖD 2005:66 2005-11-01 M 2966-04 Hunnebostrand

MÖD 2005:66 2005-11-01 M 2966-04 Hunnebostrand

- Tre verk
- MÖD gav tillstånd, avslag i underinstanserna
- Vacker plats, uppförande av vindkraftverk påverkar landskapsbilden
- Området utpekat för vindkraft i ÖP
- Allmänna intresset av att bygga ut vindkraft (MB 1:1) talar för bifall, motstående intressena är inte så starka att de hindrar tillstånd.

MÖD 2007-12-12, M 2602-07 Öland

- 4 verk
- Riksintresse natur- och kulturvärden MB 4:1
- Öland utpekad för turism och friluftsliv MB 4:2
- Riksintresse kulturmiljö MB 3:6 i anslutning till området
- Landskapsbilden kommer att påverkas
- Området redan påverkat av modern samhällsutbyggnad därmed ej särskilt känslig för förändring
- Turism och friluftslivets värden äventyras inte
- Tillstånd medgavs för 4 verk

MÖD 2009-06-16 M 7051-07 Tolvmanstegen

- 24 verk i naturskönt och orört område
- Ej riksintresse för naturvärde/friluftsliv enl 3-4 kap. MB, ej skyddat enl 7 kap. MB
- Energiutvinning motsvarar bäst en god hushållning och främjar hållbar utveckling
- Naturvärdena bibehålls trots vindkraft
- Enbart att verken syns från vissa fastigheter är inte nog för att säga nej.
- Tillstånd till 24 verk

MÖD 2010:38 2010-10-14 M 10316-09 Glötesvålen

- 30 verk i fjällmiljö
- Vindkraft är en förnybar och ren energikälla bidrar till hållbar utveckling (MB 1:1)
- Kraven på Sverige pga EU:s klimatåtaganden, nationella planeringsmål för vindkraft
- Vindkraften går att förena med rörliga friluftslivet och vildmarksturism
- Skadan på landskapsbild är inte så påtaglig att tillstånd inte kan ges
- Tillstånd till 30 verk

Vindkraft och landskapsbild 2012--

- MÖD 2014-08-27 M 9473-14 "Trerikersröset" Halmstad/Hylte/Ljungby (villkor radarstyrd belysning)
- MÖD 2014-01-24 M 9650-12 Svartnäs Falun (reducerat tillstånd)
- MÖD 2012-05-29 M 7639-11 Gullberg Söderhamn (avslag)

MÖD 2014-08-27 M 9473-14 ”Treriksroset” Halmstad/Hylte/Ljungby

- Tillstånd gavs till 11 verk
- Om verken skulle vara 198 meter skulle de ha radarstyrd hindersbelysning

MÖD 2014-01-24 M 9650-12 Svartnäs Falun (reducerat tillstånd)

- 115-83-0-53
- MÖD uttalade bl.a.
- om 83 verk genomförs skulle boendemiljön på vissa fastigheter drabbas av en relativt omfattande påverkan på främst landskapsbilden
- av syn och ingivna illustrationer framgår att en etablering på Mörtåsen skulle medföra en påtagligt negativ landskapsbildseffekt.
- Byn med kyrka skulle präglas i hög grad av kraftverken.
- De föreslagna anläggningarna på ..... skulle medföra att byn .... nära nog omringades av vindkraftverk.
- Kraftig påverkan vad gäller landskapsbilden utgör (i detta fall) hinder för en vindkraftsetablering av 83 verk
- Etablering av 53 verk tillåtligt (verk i vissa områden borttagna)

MÖD 2012-05-29 M 7639-11 Gullberg Söderhamn

- Nio vindkraftverk
- Vindkraft syftar mot hållbar utveckling (MB 1:1)
- Ej riksintresse 3, 4 kap. MB eller skydd 7 kap. MB
- Området ej utpekad för vindkraft i ÖP
- Närliggande område utpekad som riksintresse vindkraft, det alternativet är dock bara översiktligt redovisat
- Etablering inom riksintresset skulle ge väsentligt mindre påverkan på landskapsbilden än det valda läget
- Brister i MKB:n avseende lokaliseringsutredning
- Sökanden ej visat att 2:6 är uppfyllt
- Ansökan avslogs
- (OBS lokaliseringsutredningen var inte enda avslagsgrunden, målet handlade även till stor del om fåglar och artskydd)

C-anmälan jfrt med landskapsbildsskydd (tillståndsplikt)

- MÖD 2013-02-13 M 8238-12 Lomma
- Ett verk som accepterats vid handläggning av anmälan enligt miljöbalken (C-anläggning) behöver inte tillståndsprövas särskilt enligt tillståndsplikt i förordnande om landskapsbildsskydd enligt 19 § naturvårdslagen
- Landskapsbildsskyddet gäller fortfarande i enlighet med 9 § lag om införande av miljöbalken).
- Prövningen av påverkan på landskapsbilden ingår vid handläggningen av anmälan (jfr 25 a § p 9 förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Vindkraft och fåglar

- Artskyddade fåglar- Ansökan och MKB:n ska innehålla uppgifter som motsvarar vad som krävs för att artskyddsförordningen ska uppfyllas
- Ta ställning till om det finns beaktansvärd risk för skada på fridlysta arter, jfr artskyddsförordningen
- Artskyddade fåglar som är känsliga för vindkraft enl. syntesrapport 6467 (i vart fall örn) som riskerar skada leder troligen till att platsen inte är tillåtlig för vindkraft
- Bara förbiflygning av örn är inte nog för avslag
- Tillämpning av MB 2:6 liknar prövningen enligt artskyddsförordningen vilken är att se som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter.

Vindkraft och fåglar forts

- Prövningen kan leda fram till att verksamheten inte kommer i konflikt med fridlysningsbestämmelserna och att det därför inte blir aktuellt med dispensprövning.
- Utgången kan också bli att verksamheten trots planerade försiktighetsmått bedöms strida mot fridlysningsbestämmelserna. Om förutsättningar för dispens då inte finns är verksamheten olämpligt lokaliserad och inte tillåtlig.
- 9 kap-prövningen tar därmed in samma aspekter som reglerats i artskyddsförordningen

Rättsfall om (bl.a.) fåglar

- MÖD 2015-03-09 P 5593-14 och P 5594-14 Strängnäs (avslag)
- MÖD 2014-12-22 M 4937-14 Boge Gotland (artskyddsfråga)
- MÖD 2014-12-22 M 2920-14 Kalmar (artskyddsfråga)
- MÖD 2014-11-14 M 4358-14 Gullspång (sök tillstånd)
- MÖD 2014-04-03 M 2504-13 Mora (avslag)
- MÖD 2013-10-09 P 9722-12 Brommö Mariestad (avslag)
- MÖD 2013-08-13 M 10072-13 Sällstorp Varberg (avslag)
- MÖD 2013-04-11 M 7865-12 Ånge (tillstånd)
- MÖD 2012-07-04 M 8344-11 Gotland Mästermyr (avslag)
- MÖD 2012-05-29 M 7639-11 Gullberg Söderhamn (avslag)
- MÖD 2010:38 2010-10-14 M 10316-09 Glötesvålen (tillstånd)

MÖD 2015-03-09 P 5593-14 och P 5594-14

Strängnäs

- avvägning mellan intresset av att använda platsen för vindkraft och det allmänna intresset att skydda fåglar, bl.a. havsörn och fiskgjuse.
- havsörnsbo finns inom buffertzonen enligt Vindval (2-3 km)
- området intressant för fiskgjuse
- riksintresse naturvård (fåglar) på ca 2 km avstånd
- havsörnar och fiskgjusar har en bevarandestatus som kräver särskilt skydd mot skador och störningar
- utredningen ger inte tillräckligt stöd för slutsatsen att verkens placering på den aktuella platsen uppfyller kraven på anpassning till naturvärdena i området.
- Avslag bygglovsansökan

MÖD 2014-11-14 M 4358-14 Gullspång

- Anmälan enl MB kom in, kommunen förelade om att söka tillstånd, bl.a. pga fågelpåverkan
- Lst upphävde och sa att det gick att handlägga som anmälan
- MMD höll med Ist
- MÖD uttalade bl.a följande
- Om det finns en beaktansvärd risk för påverkan på fågellivet ska det finnas en utredning avseende påverkan på fåglar som är aktuell, avser den aktuella platsen och är tillräckligt omfattande.
- Att endast förelägga verksamhetsutövaren att vidta vissa åtgärder torde därför inte vara tillräckligt. Att förbjuda verksamheten kan dock vara en mer ingripande åtgärd än vad som behövs (jfr. rättsfallet MÖD 2008:25).
- I samband med en tillståndsprövning kan motstående intressen belysas och en allsidig bedömning göras
- MÖD fastställde kommunens föreläggande om att söka tillstånd.

MÖD 2014-04-03 M 2504-13 Mora

- Det har funnits kungsörnsrevir i området.
- Enl bl.a. Ist inventeringar finns det sträckande och spelflygande kungsörnar i området.
- Troligen häckar nattskärria i området, det finns spelplatser för tjäder. Storlom och smålom har observerats.
- Samtliga nämnda arter är upptagna på bilaga 1 till rådets direktiv (79/409/EU) om bevarande av vilda fåglar.
- Kungsörn tillhör också de fåglar som enligt Naturvårdsverkets rapport 6467, Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss, riskerar att hårdast drabbas av kollisioner med vindkraftverk.
- Vindkraftverk bör undvikas nära boplatser eller på platser med regelbundna koncentrationer av rovfåglar.
- Pga områdets betydelse som fågellokal för bl.a. kungsörn har bolaget inte visat att den valda platsen uppfyller kravet på en lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken.
- Avslag.

MÖD 2013-10-09 P 9722-12 Brommö Mariestad

- Kravet på underlag vad avser fåglar kan gälla även i bygglov-särenden så att man kan avgöra markens lämplighet enligt 2 kap. 1 § ÄPBL (vilken hänvisar till 3 och 4 kap. miljöbalken).

MÖD 2013-08-13 M 10072-13 Sällstorp Varberg

- MÖD avslog ansökan
- Det räcker inte att uppfylla de buffertzoner som rekommenderas i Vindvals rapport nr 6467 "Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss" (2011)
- Dessutom en helhetsbedömning i fråga om etableringens påverkan på området som fågellokal.
- Ledde till avslag.

MÖD 2013-04-11 M 7865-12 Ånge

- Förbud att skada fridlysta arter enligt artskyddsförordningen
- Krav på tillräcklig utredning för att bedöma det måste finnas i ansökan o MKB
- Artskyddsförordningen är en precisering av hänsynsreglerna i 2 kap. MB
- Bedöm om och hur skyddade arter kan påverkas
- Finns det beaktansvärd risk för skada?
- Är det möjligt att ställa upp villkor och försiktighetsmått så att konflikt med fridlysningsbestämmelserna inte uppkommer?
- I det aktuella fallet var det inte någon beaktansvärd risk för skada enligt 4 § artskyddsförordningen.
- Tillstånd gavs

MÖD 2012-07-04 M 8344-11 Gotland Mästermyr

- Vindkraft syftar mot hållbar utveckling (MB 1:1)
- Mästermyr är en viktig fågellokal för flera arter, bl.a. kungs- och havsörn
- Kungs- och havsörn häckar där
- Saknas underlag om örnarnas jakt på gäss
- Kungs- och havsörn finns i bilaga 1 till EU-direktiv 79/409/EEG (fågeldirektivet)
- Kungs- och havsörn anges i Naturvårdsverkets rapport 6467 vara en av arterna som riskerar att drabbas hårdast av kollisioner med vindkraft
- Platsens betydelse som fågellokal i kombination med risker för kungs-och havsörn gör sökanden inte visat att MB 2:6 är uppfyllt.
- Tillstånd ska nekas

MÖD 2012-05-29 M 7639-11 Gullberg Söderhamn

- Vindkraft syftar mot hållbar utveckling (MB 1:1)
- Ej riksintresse 3, 4 kap. MB eller skydd 7 kap. MB
- Iskast och buller inga problem
- MKB visar att det finns arter från bilaga 1 till EU-direktiv 79/409/EEG (fågeldirektivet) som dessutom är utpekade i NV:s rapport 6467 (fiskgjuse, tjäder, orre)
- Fiskgjusebo och spelplast för orre inom parken.
- Det saknas underlag för att bedöma 4 § artskyddsförordningen, dvs brist i MKB
- Det betonas i EU-vägledning och NV:s handbok för artskydd vikten att välja rätt plats, detta ligger i linje med MB 2:6.
- Området ej utpekat för vindkraft i ÖP

MÖD 2012-05-29 M 7639-11 Gullberg Söderhamn forts.

- Närliggande område utpekat som riksintresse vindkraft, det alternativet är dock bara översiktligt redovisat
- Etablering inom riksintresset skulle ge väsentligt mindre påverkan på landskapsbilden än det valda läget
- Brister i MKB:n även avseende lokaliseringsutredning
- Sökanden ej visat att 2:6 är uppfylld
- Avslag

MÖD 2014-12-22 M 2920-14 Kalmar

- Vindkraftverken i målet har funnits inte utgöra avsiktligt dödande i den mening som avses i 4 § artskyddsförordningen.
- Vid tillåtlighetsprövningen i tillståndsärendet är artskyddsförordningen att se som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter.
- En del i prövningen är att med tillämpning av relevanta fridlysningsbestämmelser i artskyddsförordningen bedöma hur de skyddade arterna påverkas av den planerade verksamheten.
- Om förutsättningar för dispens enligt artskyddsförordningen då inte finns är verksamheten olämpligt lokaliserad och inte tillåtlig.
- I det aktuella målet var fågel frågan inget absolut hinder och målet återförvisades till länsstyrelsen (MPD) för prövning av övriga frågor

MÖD 2014-12-22 M 4937-14 Boge Gotland

- Målet gällde ansökan om dispens enligt 14 § artskyddsförordningen, fråga om avsiktligt dödande enligt 4 § artskyddsförordningen.
- Artskyddsfrågorna har sin givna plats i tillståndsprocessen för miljöfarlig verksamhet där artskyddsförordningen är att se som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter.
- Prövningen ska avgöra om artskyddet behöver regleras genom villkor, försiktighetsmått skyddsåtgärder. Alternativt kan prövningen leda till att verksamheten inte är tillåtlig.
- Ansökan om dispens avvisades

MÖD 2015-02-16 M 2630-14 (skidanläggning Skorvdalen, Härjedalen)

- Skid- och turistanläggning, ej förprövningspliktig MB
- Går därmed ej att sampröva artskydd med tillståndsprövning enl MB
- Endast prövning artskydd, nu fråga om avsiktligt störande (4 §)
- Örnrevir med tre kungsörnsbon, lyckad häckning 2012
- Högst sannolikt att verksamheten kommer att störa kungsörnarna i den mening som avses i förbudet i 4 § första stycket 2 artskyddsF
- Bolaget har insett denna risk men avser ändå uppföra anläggningen
- = avsiktligt agerande i den mening som avses i 4 § första stycket 2
- även att skada eller förstöra kungsörnarnas fortplantningsområden och viloplatser. ... strider därför också mot 4 § första stycket 4 artskyddsF
- Sen gå vidare om dispens kan ges, 14 § artskyddsF (går vi inte igenom nu, läs själva om intresse finns)

Innehållet i en fågelinventering underkänt?

- MÖD 2015-02-06 M 2538-14 P 2537-14 Sävsjö Hylletofta
- Fågelinventering bestod av
  - ett e-postmeddelande,
  - en punktrutt och GPS-karta samt
  - två fotografier-området hade besökts vid tre tillfällen
- Analys av inventeringen saknades och GPS-kartan var svårtydd.
- Förekomsten av skogshöns och spelplatser för dessa var för dåligt utredd.
- Målet återförvisades till nämnden för fortsatt handläggning

Fladdermöss

- Liknar regleringen för fåglar
- MÖD 2014-04-16 M 7168-13 Aneby (otillräcklig utredning)
- MÖD 2014-04-04 M 7904-13 M 10314-13 Torsås (otillräcklig utredning)
- MÖD 2014-04-04 P 9351-13 M 9329-13 Torsås (tillräcklig utredning)

Rätt att överklaga, reglering

- 16 kap. 12 § p 1 miljöbalken , " ... den som domen eller beslutet angår..." , ... gått emot..."
- 16 kap 13 § , tillstånd, godkännande , dispens, ideell förening,
- Århuskonventionen (vi återkommer till den i ett antal domar)
- 13 kap. 3, 6 och 8 §§ PBL, med hänvisning till 22 § FL " ...den som beslutet angår..." , ... gått emot..."

Rätt att överklaga beslut, 9 eller 11 kap MB

- Rätt att överklaga har den som kan tillfogas skada eller olägenhet och påverkan inte är helt försumbar (NJA 2004 s 590)
- Talerätt i vindkraftsmål har getts för boende på avstånd
  - 1,7- 3 km (Hudiksvall MÖD 2005:33 2005-06-30 M 8141-04)
  - 2,5 km (Utanför Näsudden MÖD 2005:59 2005-11-03 M 9505-04)
- Avvisning (dvs ej talerätt) av överklaganden har skett för boende på följande avstånd
  - 11-12 km (Taggen Hanöbukten, NJA 2012 s 921, HD Beslut 2012-12-18 Ö 4925-11)
  - 4 resp 8 km (Kårehamnporten MÖD 2009:11 2009-03-17 M 5960-08)
  - 7,5 km (Trolleboda Kalmarsund MÖD 2008:30 2008-06-25 M 3887-08)
  - 7-9 km (Skottarevet MÖD 2008:29 2008-05-14 M 294-08)
  - 2 km (Hud Tanum MÖD 2006:66 2006-11-20 M 6218-06)
- Gränsen för talerätt vid vindkraftsetableringar bedöms idag gå vid 2-3 km

MÖD 2015-02-05 M 53330-14 Tranås

- Anmälningssärende 9 kap. MB
- Buller och skuggor var tidigare prövade, målet avgjort
- I detta mål begärde fastighetsägare (angränsande fastigheter) förbud för vindkraft med anledning av påverkan på fladdermöss
- Kommunala nämnden sa nej, det krävs inga åtgärder för att skydda fladdermöss
- Ist avvisade överklagandet eftersom fladdermöss var ett allmänt intresse, detta stod sig i MMD
- MÖD
  - ifrågasatte inte att fladdermössfrågan kan påverka hur skogen ska skötas
  - därutöver var de fortfarande påverkade av buller/skuggning
  - talerätt fanns för ägare till grannfastigheter
  - återförvisning till Ist för fortsatt handläggning

Rätt att överklaga Natura 2000-tillstånd

- MÖD 2013-10-07 M 2079-13 Alvaret Öland
- Enskilda har inte haft rätt att överklaga Natura 2000-tillstånd (7 kap. 28 a § miljöbalken)
- Markägare ca 1 km från verken avvisades.
- Enskilda kan inte åberopa 16 kap. 13 § miljöbalken. De hade inte heller klagorätt enligt 16 kap. 12 § miljöbalken.
- En Natura 2000-prövning tar sikte på allmänna intressen. Oavsett hur nära den prövade verksamheten den enskilda bor kan beslutet i Natura 2000-ärendet alltså inte anses angå denne.
- (En domare i MÖD var skiljaktig).

MÖD 2015-04-15 M 8662-14 Örebro

- Anmälningssärende 9 kap. MB = tillsynsbeslut
- Förening överklagade, Ist avvisade överklagandet anmälningssärende ryms inte i MB 16:13
- 37 medlemmar men arrangerat fågelskådning med 500 deltagare på årsbasis
- Högsta domstolen har i NJA 2012 s. 921 uttalat att tillämpningen av 16 kap. 13 § miljöbalken ska vara generös och ske med beaktande av Århuskonventionen, ge miljöorganisationer en omfattande och lättillgänglig möjlighet att överklaga
- Tillsynsbeslut omfattas inte av formuleringen i 16 kap. 13 § miljöbalken men är inte heller uttryckligen undantagna
- Påverkan på fåglar, aktualiserar artskydd och därmed även artskyddsdispens, dispens nämns i 16:13
- Nämndens beslut omfattas av klagorätten enligt 16 kap. 13 § miljöbalken, återförvisning till Ist för sakprövning

MÖD 2014-03-18 M 11609-13 (tillsynsbeslut)

- Ej vindkraft men förening som klagande
- Liknar föregående fall men avvisat av MMD
- Tillsynsärende men beslutet rörde frågan om dispens från artskyddsförordningen liksom frågor med koppling till bl.a. art- och habitatdirektivet.
- Beslut om dispens nämns uttryckligen i 16 kap. 13 § miljöbalken.
- Länsstyrelsen har i sitt beslut, förutom att förordna om att bolaget ska vidta vissa åtgärder, även angett att man inte har för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder i ärendet.
- Återförvisning MMD för sakprövning

MÖD 2015-04-09 M 61-15 Torsås

- Anmälningssärende 9 kap. MB
- Fråga om vad som överklagats och inte
- Läs själva

Tillstånd ska tidsbegränsas

- MÖD 2014-08-27 M 9473-14 "Treriksroset" Halmstad/Hylte/Ljungby
- Ett tillstånd till vindkraftsverksamhet bör normalt tidsbegränsas.
- Tekniska utvecklingen och ökade kunskaper kan leda till ändrade miljökrav.
- Bör finnas en möjlighet att skärpa villkoren vid en förnyad tillståndsprövning.
- Bedöm vindkraftverkens tekniska livslängd, värdet av att den plats som ändå tagits i anspråk för verksamheten utnyttjas på ett effektivt sätt som är
- MÖD accepterade bolagets förslag 35 år

Box-modell ?

- Verkens exakta placering behöver inte avgöras när tillståndet ges utan kan avgöras senare.
- Tillstånden har utformats som områden där tillståndet medger att ett visst antal verk av viss storlek sätts upp.
- MÖD 2014-10-23 M 4107-14 Fröskog Åmål
- MÖD 2013-08-28 M 473-13 Ljungby

MÖD 2014-10-23 M 4107-14 Fröskog Åmål

- Verksamhetens totala påverkan på omgivningen kan bedömas på det sätt som förutsätts i miljöbalken även om den exakta placeringen av verken inte fastställs förrän senare.
- Svårt att på förhand slå fast vilken typ av verk som slutligen kommer att användas
- Teknikutvecklingen kan leda till att man genom att utnyttja ny teknik kan uppnå större nytta med mindre påverkan på omgivningen än vad som förutsågs när exemplen togs fram inför en ansökan.
- Det är istället ytterst bullervillkoret som ska säkerställa att olägenheter för människors hälsa och miljön inte uppkommer på grund av buller från vindkraftverken (se Mark- och miljööverdomstolens dom i mål M 473-13).

MÖD 2014-10-23 M 4107-14 Fröskog Åmål forts

- Det är tillräckligt att placeringen av vindkraftverken regleras genom ett villkor om maximalt tillåtet buller vid bostäder.
- Ett villkor om skyddsavstånd på 1000 meter till bostäder upphävdes.
- Avgörandet kan tolkas som att box-modell tillåts

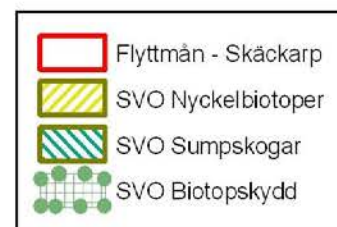
MÖD 2013-08-28 M 473-13 Ljungby

- " Planering och genomförandet av exakt placering av vindkraftverk, vägdragnig och övriga detaljer i infrastrukturen ska fastställas efter samråd med tillsynsmyndigheten. I planeringen ska även ljudberäkningar ingå. Ljudberäkningen ska baseras på den typ av verk som ska etableras och till beräkningen ska sökandena redovisa om en eventuell effektreglering är nödvändig som skyddsåtgärd för innehålla villkor 7 (40 dB(A) vid bostäder)."
- Box-modell?? Se karta nästa bild

Skäckarp

Dnr: 551-2273-10

Datum: 2012-01-10

ObjektID:
040373241

Skala
1:15 000

0 125 250 500 Meters

Fågelås Hjo 16 verk

- Ett exempel, avgjort i MMD med ej pt i MÖD
- Dvs inte samma tyngd

Ekonomisk säkerhet

- NJA 2011 s 296, HD 2011-06-01 T 5420-08 (allmänt)
- MÖD 2014-08-27 M 9473-14 "Treriksröset" Halmstad/Hylte/Ljungby
- Säkerhet för vindkraft ska inte ställas efter hand.
- Säkerheten ska ställas i sin helhet innan tillståndet tas i anspråk.
- Ett belopp som använts (på land) är 500 000 kr per verk (beräkning i det enskilda fallet kan ge annat belopp)

Samrådet

- MB 6:4 MÖD 2014-11-24 M 1859-14 Ragunda
- Personliga kallelser?
- Ortstidning?
- Anslag?
- Läka i efterhand?
- Särskilt för vindkraft? Kanske inte?
- Tidiga synpunkter?
- Sedan fått utveckla överklagandet?
- Hjälpte inte, upphävd och avvisad ansökan.

Något om vindkraft och försvaret

- Högsta förvaltningsdomstolen 2014-06-26 5383-13 Badene, Vara kommun
- Rättsprövning av regeringsbeslut Bygglov nekades för fyra vindkraftverk.
- HFD slår fast att regeringens beslut ska stå fast.
- 3 kap. 9-10 §§ miljöbalken och dess regler om totalförsvaret, riksintressen och avvägning mellan riksintressen.
- Riksintresset för totalförsvaret lämnar reglerna ett mycket litet utrymme för hänsyn till andra intressen.
- Regeringen har gjort rätt som nekat bygglov för fyra vindkraftverk

Rättsfallens beteckningar, exempel m m

- NJA 2012 s 921
- HD 2012-12-18 Ö 4925-11
- Taggen Hanöbukten

- MÖD 2010:38
- MÖD 2010-10-14 M 10316-09
- Glötesvålen

- RÅ 2010 not 52
- RegR 2010-05-27 1989-08
- Sjisjka
- (RegR har 2011 bytt namn till HFD)

Publicering av rättsfall

- www.vindlov.se
  - www.markochmiljooverdomstolen.se
  - www.rattsinfosok.dom.se/lagrummet/index.jsp
  - www.hogstadamstolen.se
-
- Alla betalsajter

Frågor som kommit i i förväg

- Buller i tillstånd
- Buller i tillsyn
- Lågfrekvent buller
- Tillträde för kontroller

Vid ansöknings- anmälningstillfället respektive vid tillsyn

- Visa att man kan klara t ex bullervillkor jfr MÖD
  - 2013-01-24 M 8236-12 Växjö
  - 2012-04-27 M 8512-11 Önnestad Kristianstad
  - 2012-04-27M 7022-11. Sölvesborg
- MB 22:1 p 5 förslag till övervakning och kontroll ska ingå i ansökan
- Motsvarande krav i anmälningsärende, 25 § FMH?

Buller i tillsyn

- MÖD 2014-08-27 M 9473-14 "Treriksröset" Halmstad/Hylte/Ljungby
- Bolagets skyldighet att se till att den i tillståndet föreskrivna bullernivån inte överskrids. För att kontrollera att denna skyldighet följs är det motiverat att ställa krav på ljudmätningar.
- Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det tillkommande värdet av immissionsmätningar vid bostäder är tveksamt.
- Syftet med villkoret i denna del kan tillgodoses genom närfältsmätningar och beräkningar.
- Dessa bör dock första gången göras inom sex månader från det att vindkraftsanläggningen tas i drift.
- Villkor 3 ska således ändras enbart på det sättet att kravet på immissionsmätningar vid bostäder utgår

Skillnad på anmälan och tillstånd?

- Anmälningspliktiga verksamheter får starta sex veckor efter anmälan om de inte förbjuds (MB 9:6 c)
- Anmälda verk kan angripas i efterhand enligt de allmänna reglerna i MB (ingen rättskraft enl MB 24:1)
- Tillståndspliktiga verksamheter är tillåtliga när de fått tillstånd och tillståndet vunnit laga kraft
- Tillståndsgivna verksamheter är skyddad mot nya krav (rättskraft enl MB 24:1)

Vad ska en anmälan innehålla?

- 25, 25 a, 25 b §§ i FMH
- 25 § En anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken ska innehålla de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma den miljöfarliga verksamheten eller åtgärdens art, omfattning och miljöeffekter. I den utsträckning som behövs i det enskilda fallet ska en anmälan också innehålla en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap
- Jfr för tillståndsansökan tillkommer, MKB enligt MB 6:3 el 6:7 samt ansökans innehåll enl MB 22:1

Vad ska en anmälan innehålla (25 a §)

- 25 a § En anmälan som avser en verksamhet med vindkraftverk ska, utöver det som anges i 25 §, innehålla
- 1. ett kartunderlag som visar verksamhetens lokalisering,
- 2. en teknisk specifikation som för varje vindkraftverk innehåller uppgift om höjden inklusive rotorblad, navhöjden och rotordiametern samt övriga tekniska uppgifter av betydelse,
- 3. en beskrivning av vindförhållandena på platsen och det förväntade energiutbytet från verksamheten,
- 4. en beskrivning av hur verksamheten påverkar natur- och kulturmiljöer, särskilt områden som är reglerade i 3, 4 och 7 kap. miljöbalken,
- 5. en uppgift om huruvida det eller de vindkraftverk som omfattas av anmälan ska stå tillsammans med redan uppförda vindkraftverk,

Vad ska en anmälan innehålla (25 a §) forts

- 6. en redogörelse för förekomsten av vindkraftverk inom en radie på 2 kilometer från varje vindkraftverk som omfattas av anmälan,
- 7. en redogörelse för de vägar som behövs för uppförande och drift av anläggningen och verksamheten,
- 8. en redogörelse för dragningen fram till elnätet av de kraftledningar som behövs för uppförande och drift av anläggningen och verksamheten,
- 9. en landskapsanalys som med ett fotomontage eller på annat sätt visar hur anläggningen syns i landskapet,
- 10. en beräkning av bullret från anläggningen vid berörda byggnader, och
- 11. en beräkning av skuggning och reflexer från anläggningen vid berörda byggnader

Vad ska en anmälan innehålla (25 b §)

- 25 b § Den myndighet som handlägger ett anmälningsärende som avser en verksamhet med vindkraftverk
  1. får medge undantag från kraven i 25 a §, om undantaget avser sådant som inte behövs för handläggningen, och
  2. ska i lämplig omfattning samordna handläggningen av anmälningsärendet med handläggningen av ett ärende enligt plan- och bygglagen (2010:900) som avser samma vindkraftverk

Rättsfall om innehållet i en anmälan?

- Jag har i rättsfallen från MÖD inte kunnat utläsa ngn skillnad i kraven på anmälningsskyldiga respektive tillståndsskyldiga verk
  - Kan bero på att frågan inte ställts på sin spets
  - Skillnad kan finnas även om det ännu inte behandlats i MÖD
  - Alternativt är tillåtlighetskraven desamma
-
- Jag har inte funnit stöd för att ställa lägre krav på VU i anmälningssärenden att styrka tillåtligheten som tillståndssärenden tex när det gäller, buller, skuggning, fåglar, fladdermöss osv
  - Då krävs lika bra underlag i anmälan
  - Ej alternativ, jfr 6:3, 6:7, 22:1

Något rättsfall som tangerar frågan om innehållet i anmälan

- MÖD 2013-10-09 P 9722-12 Brommö Mariestad
- Avslag på bygglovsansökan för att fågelunderlaget var för dåligt
- Anmälningsärendet var i underinstanser avgjort samtidigt (jfr MMD Vänersborg M 523-12) i 1st förbjöds uppförandet av vindkraftverk pga brist avseende vägdragning (fågelfrågan nämndes inte i 1st beslut). ÖK av enskilda mot förbudet avvisades då det inte gått dem emot
- MÖD 2014-11-14 M 4358-14 Gullspång, ev antydan?

Krav på MKB i anmälningsärende?

- Ovanligt, men det lagstöd finns för att kräva det i 25 § FMH, (exempel MMD Vänersborg M 2086-13)
- En reflektion är att om det krävs MKB kanske (?) man behöver förelägga om att söka tillstånd enligt 26 a § FMH